

Ukrainas kara gadījumā pozīcijai jābūt

Ilze Šķietniece

“Pozīcijas neesamība Ukrainas kara gadījumā ir rādītājs skolotāja vērtību sistēmai. Kāda viedokļu daudzveidība var pastāvēt situācijā, kad viens diktators dod komandu slepkavot bērnus?” saka politoloģe Žaneta Ozoliņa. Viņa ir arī Eiropas Parlamenta Vēstnieku skolas eksperte un Latvijas Universitātes Politikas zinātnes nodaļas profesore.

Foto: Leva Lēmiša, LETA

Skolotājam ir svarīgi skaidrot, kas, kur, kad un kā notiek. Šī ir tā reize, kad ir tikai balts un melns.

Mediju (ne)pratības rezultāts

“Pašreiz Ukrainā notiekošais nav ordināra situācija, ar kuru cilvēkiem nākas saskarties reizi vienā vai divos gados. Tas ir ārpus ikdienišķā, krīzes notikums, kurā ir grūti orientēties ne tikai bērniem, bet arī pieaugušajiem. Savā ikdienas darbā saskaros gan ar studentiem, gan skolēniem, un redzu, ka viņu vidū ir arī Putina atbalstītāji. Tas savā ziņā ir gan demokrātijas, brīvības, gan mediju pratības vai pareizāk – nepratības – rezultāts.

Kad vēl bija pieejami Krievijas kanāli, atlika tos tikai mazliet paskatīties, lai saprastu, ka tur runa nav par viedokļu daudzveidību, bet naidu. Ja, sākot no 2014. gada, kad notika prettiesiska citas valsts

Situācijās, kad nozombēšanas pakāpe ir ārkārtīgi augsta, vienkārša sarunāšanās nelīdz. Tad lieti noder simulācijas spēles. Bieži vien, ieliekot agresīvi noskaņotu jaunieti citās kurpēs, viņš uz pasauli paskatās mazliet citādāk.

okupācija, ar tādu naidu runā par Ukrainu, nav brīnums, ka rezultātā iegūst apmātus jauniešus, kuri patiesi tic – tā ir “nacistiska” valsts.”

Tikai melns un balts

“Iepriekš minēto iemeslu dēļ skolotājam ir svarīgi skaidrot, kas, kur, kad un kā notiek. Šī ir tā reize, kad ir tikai balts un melns. Būtu ļoti dīvaini, ja situācija, kad agresorvalsts uzbrūk valstij, kurai nav bijuši pilnīgi nekādi ļauni nodomi, tikai vēlme kļūt par labklājīgu, stabilu valsti, tiktu uztverta kā tāda, par ko varētu būt dažādi viedokļi. Ja skolotājam rodas šaubas, kur ir balts un kur – melns, jādomā, ar kādu vērtību sistēmu viņš līdz šim ir strādājis. Iespējams, kādā no pedagoga sagatavošanas vai kvalifikācijas celšanas periodiem vērtību jautājumiem nav bijusi pievērsta pietiekama uzmanība.

Miera apstākļos mēs varam diskutēt par apkārt esošās pasaules daudzveidību, krāsainību, dažādiem viedokļiem, arī to, kā novērtēt rupjību, pagrūšanu vai skarbāku vārdu. Bet, ja viens diktators dod komandu slepkavot bērnus, tad kāda viedokļu daudzveidība var pastāvēt? Demokrātija nav visatļautība. Tā ir brīvība, kas ved sev līdzi arī atbildību.

Tā sauktie Krievijas *troļļi*, kas darbojas medijos un interneta vidē, par šo atbildību neaizdomājas. Vieni ir vienkārši nekārtības cēlāji, otri – apmātības rezultāts, bet vēl citi – naidīga režīma apmaksāti darbinieki. Bieži vien tie, kas blāuj par vārda brīvības ierobežošanu, ir tie, kas iegūst peļņu no tā, ka tādas brīvības nav.”

Pārlicināšana prasa pacietību

“Sastopoties ar gadījumiem, kad sarunas biedrs izrādās Putina politikas atbalstītājs, reakcijai vajadzētu būt atkarīgai no situācijas. Ja cilvēks tikai naivi noticējis masu medijos stāstītajam, ja viņam pietrūcis zināšanu un spēka saprast, kas ir melns un kas – balts, īstais rīks ir sarunāšanās, skaidrošana, piemēru minēšana. Uzliekot galdā argumentus, otrs parasti sāk aizdomāties, vai tiešām ir tā, kā viņš domā.

Situācijās, kad nozombēšanas pakāpe ir ārkārtīgi augsta, vienkārša sarunāšanās nelīdz. Tad nav labāka paņēmiena, kā apmācīt ar darbošanos vai rīcību. Lieti noder simulācijas spēles. Bieži vien, ieliekot agresīvi noskaņotu jaunieti *citās kurpēs*, viņš uz pasauli paskatās mazliet citādāk. Noder arī konkrētu fakti un piemēru minēšana. Var aicināt paskatīties, kāds šobrīd pasaulē ir dalījums. Nav tā, ka 50% atbalstītu Putinu un 50% – Zelenski. Putinu atbalsta tikai un vienīgi Lukašenko. Pat viņa šķietamais draugs Ķīnas prezidents Sji Dzjiņpins distancējas un īpaši negrib iesaistīties.

Vēl jauniešiem var piedāvāt noskatīties koncertu, kur visa pasaule, sākot ar Stingu un beidzot ar daudziem citiem mūziķiem, atbalsta Ukrainu (*starptautiskais labdarības koncerts “SaveUkraine — StopWar” notika 27. martā Polijas galvaspilsētā Varšavā – red.piez.*). Pēc tam var uzdot jautājumu: kā tev šķiet, vai visi šie cilvēki arī ir nozombēti un neko nezina?

Katrā ziņā – pieejai nevajadzētu būt agresīvai. Agresija radīs agresiju un nekur nenovedīs. Patiesības skaidrošana ir smags ikdienas darbs, konsekventi atgādinot, rādot, argumentējot.” **SV**